

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/582/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3113203874
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3113203874.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ľubice Bajzovej a členiek JUDr. Stanislavy Markovej a Mgr. Martiny Trnavskej v právnej veci navrhovateľky: Ing. Y. K., rodená X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v C., Ul. M. č. XXXX/X, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. V. A. - JUDr. B. A., so sídlom v C., W. ul.č. XXXX, proti odporcovi: M. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v C., Ul. M. č. XXXX/X, zastúpený opatrovníkom V. C., v konaní o vylúčenie odporcu z užívania bytu, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 12. mája 2014, č. k. 13C/1/2013-102, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e** .

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a** .

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľky, ktorým sa táto domáhala vylúčenia odporcu z užívania bytu, ktorý je v ich bezpodielovom spoluvlastníctve ako manželov, nachádzajúceho sa v C., zapísaného na LV č. XXXX a odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že návrhom podaným dňa 14.2.2013, sa navrhovateľka domáhala vydania rozhodnutia, ktorým súd zakáže odporcovi vstupovať do bytu, nachádzajúceho sa v k.ú. C., zapísanom na LV č. XXXX, Katastrálneho úradu v C., Správa katastra C., v bytovom dome s.č. XXXX na ulici M. X stojaceho na parc. č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 322 m² a to bytu č. 11 na 2. poschodí s odôvodnením, že s odporcom sú od 30.1.1982 manželia, bývajú v uvedenom byte, pričom od roku 2005 je situácia v spoločnej domácnosti natoľko zlá, že navrhovateľka sa bojí o svoj život a zdravie vzhľadom na prudké zmeny nálad odporcu, jeho neprimeranú výbušnosť a agresivitu, tento ju viackrát napadol a to tak, že ju škrtil, búchal jej hlavu o stenu, vulgárne jej nadával a ponižoval ju, po ktorých opakovaných fyzických útokoch bola nútená vyhľadať aj lekárske ošetrenie, čo preukazovala výpisom zo zdravotnej dokumentácie. Uviedla, že odporca trpí demenciou Alzheimerovho typu- paranoidný syndróm s verbálnou aj brachiálnou agresivitou, v súvislosti s čím je nutné, aby užíval lieky a pravidelne navštevoval psychiatrickú ambulanciu, je však presvedčená, že tento liečebný režim nedodržiava, pretože jeho správanie sa opätovne zhoršilo do takej miery, že sa obáva o svoj život a zdravie. Skutočnosť, že odporca odmieta užívať predpísané liečivá je zadokumentovaná aj v predloženej správe z roku 2009 psychiatricky MUDr. V. S.. Poukazovala na to, že odporca vlastní chatu v obci V. R. (v katastri nehnuteľností nezapísanú), ktorá môže byť využívaná na celoročné bývanie. Na pojednávaní dňa 12.5.2014 uviedla, že odporca utrpel v r. 2000 mozgovú príhodu, pričom pri páde si udrhel hlavu a odvtedy začal mať problémy. K prvému fyzickému útoku z jeho strany voči nej došlo v r. 2005, potom nasledovalo psychické týranie, spočívajúce v tom, že odporca ju neustále upodozrieval, že je mu neverná, napr. s riaditeľom polície, tiež jej vyčítal, že sa spojila s jeho synmi z prvého manželstva

proti nemu, že mu kradne veci, alebo ich ničí. Vyhrážal sa jej tiež zabitím, hovoril že jej usekne hlavu tupou sekerou. Keď to už bolo neúnosné, volala políciu. Odporca bol v r. 2009 hospitalizovaný na psychiatrii, pričom po jej ukončení mal navštevovať psychiatričku MUDr. S., ktorú však navštevovať prestal. K poslednému fyzickému útoku z jeho strany došlo dňa 18.02.2013, kedy ho odvieďla záchranná služba so sprievodom polície. V decembri 2013 sa naposledy domáhal vstupu do bytu. K prípadnému rozvodu manželstva uvádzala, že podľa jej názoru manželia majú byť spolu v dobrom aj v zlom, a ak by ho v tejto chvíli, keď je chorý, opustila, bolo by to bezcitné. Odporca sa k návrhu na začatie konania písomne nevyjadril. Keďže v konaní Okresného súdu Trenčín, vedeného pod sp.zn. 31Ps/2/2013 bol dňa 29.1.2014 právoplatne pozbavený spôsobilosti na právne úkony, súd konal s jeho opatrovníkom, ktorý žiadal návrh zamietnuť v celom rozsahu s odôvodnením, že od jeho podania došlo k zásadnej zmene okolností. V súčasnosti odporca podstupuje liečbu v zariadení sociálnych služieb, pričom Mesto C. ako opatrovník nezamýšľa v blízkej budúcnosti zmenu jeho umiestnenia, pričom zdôraznil, že k jeho agresívnemu konaniu dochádzalo v dôsledku ochorenia. Poukázal tiež na to, že prepúšťacia správa, na ktorú sa navrhovateľka odvoláva, je stará 5 rokov. Podľa jeho názoru navrhovateľka v konaní nepreukázala dôvodnosť obavy, že by zo strany odporcu aj v budúcnosti malo dochádzať k agresívnemu správaniu vo vzťahu k nej, tiež poukázal na postoj navrhovateľky v konaní o rozvod manželstva.

Vykonaným dokazovaním súd prvého stupňa zistil, že účastníci konania sú od 30.01.1982 manželia a v ich bezpodielovom spoluvlastníctve je trojizbový byt v C. na ul. M. XXXX/X. Pred Okresným súdom Trenčín prebieha na návrh odporcu konanie o rozvod ich manželstva, vedené pod č.k. 30P/184/2012, ktoré ku dňu rozhodovania súdu nebolo ukončené, navrhovateľka s rozvodom manželstva nesúhlasí. Odporca bol v konaní Okresného súdu Trenčín, vedeného pod sp.zn. 31Ps/2/2013 pozbavený spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu a za opatrovníka mu bolo ustanovené Mesto C.. Je umiestnený v zariadení sociálnych služieb, kde podstupuje príslušnú liečbu. V zmysle znaleckého posudku znalca MUDr. R. K. č. XX/XXXX trpí duševnou poruchou; jedná sa o organický psychosyndróm stredne ťažkého stupňa pri Alzheimerovej chorobe s neskorým začiatkom, ktorá nie je len prechodného charakteru, ktoré ochorenie sa u neho prejavuje emočnou oploštenosťou, afektívnou labilitou, afektami zlosti a verbálnej a brachiálnej agresivity, zabiehavým nesúvislým myslením s paranoidnými bludmi, emočnými bludmi a bludmi okrádania, poklesom intelektových a mnestických schopností, najvýraznejšie v novopamäti, degradáciou osobnosti, a neuvedomovaním si ochorenia. Jeho konanie je impulzívne, bez primeranej vôľovej kontroly, výrazne pod vplyvom porúch myslenia a vnímania, správanie sa v rodine je výrazne rušivé s agresívnymi prejavmi a kverulačnými tendenciami. V dôsledku duševnej poruchy nie je odporca schopný ovládnuť svoje konanie, pričom prognóza ďalšieho vývoja duševnej poruchy je nepriaznivá. Uznesením Okresného súdu Trenčín zo dňa 18.2.2013, č.k. 13C 1/2013 bolo nariadené predbežné opatrenie, ktorým súd uložil odporcovi, aby nevstupoval do bytu v BSM účastníkov až do právoplatného skončenia konania o vylúčenie jeho užívania tohto bytu, do doby vydania ktorého účastníci tento byt spoločne užívali, do ktorého obdobia odporca vo vzťahu k navrhovateľke konal spôsobom, ktorý táto vnímala ako fyzické a psychické násilie.

Súd prvého stupňa na takto zistený skutkový stav aplikoval ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, s odkazom na ktoré v odôvodnení uviedol, že skúmal existenciu fyzického, či psychického násillia, eventuálne tiež existenciu jeho hrozby zo strany odporcu vo vzťahu k navrhovateľke, jeho prípadnú intenzitu, zníženie kvality spolužitia a dospel k názoru, že navrhovateľka v tomto smere neunesla dôkazné bremeno. Vzal do úvahy, že ide o fyzickú osobu ženského pohlavia, tiež že v minulosti zo strany odporcu dochádzalo k prejavom fyzického násillia voči navrhovateľke, v ktorom smere došlo k zmene v tom, že odporca bol pre trvalú duševnú poruchu pozbavený spôsobilosti na právne úkony, pričom bolo preukázané, že jeho agresívne správanie je len dôsledkom choroby, ktorú si neuvedomuje a svoje konanie nevie ovládať. Odporca bol v čase rozhodnutia súdu umiestnený v domove sociálnych služieb, jeho umiestnenie nebude podľa vyjadrenia jeho opatrovníka menené, odporca v predmetnom byte nebýva, pričom práve rozhodnutie o pozbavení jeho spôsobilosti by v budúcnosti malo zabrániť tomu, aby sa domáhal vstupu do tohto bytu, keďže spôsobilosť na právne úkony alebo spôsobilosť právne konať je aktívnou stránkou právnej subjektivity, ktorou sa rozumie spôsobilosť fyzickej osoby vlastným právnym konaním a vo vlastnom mene nadobúdať, meniť alebo rušiť oprávnenia a brať na seba povinnosti, čiže zakladať, meniť alebo rušiť právne vzťahy. Nakoľko mal súd preukázané, že v súčasnosti odporca navrhovateľku neohrozuje žiadnym psychickým či emocionálnym násillím, tiež vzhľadom na postoj navrhovateľky v konaní o rozvod manželstva (keď sa táto vyjadrila, že s rozvodom nesúhlasí), súd prijal záver, že vyjadrenie navrhovateľky o tom, že spolužitie s odporcom je neznesiteľné, je v

priamom rozpore s jej vyjadrením o tom, že chce zotrvať v manželstve a tiež že vyjadrenia odporcu, ktorými zdôvodňuje návrh na rozvod sú pod vplyvom jeho ochorenia. K obmedzeniu ústavného práva odporcu nemôže dôjsť za situácie, keď jeho správanie ako dôvodom tohto obmedzenia, je spôsobené duševnou poruchou, v dôsledku ktorej bol pozbavený svojej spôsobilosti na právne úkony, a teda nejde o úmyselné konanie. Súd teda z dôvodu, že nemal preukázanú existenciu spolužitia oboch manželov v byte, existenciu násilia v zmysle úmyselného konania odporcu, za ktoré je tento zodpovedný a nezniesiteľnosť ďalšieho spolužitia s poukazom na ochotu navrhovateľky zotrvať v manželstve s odporcom, návrh navrhovateľky zamietol. V súvislosti s nariadeným predbežným opatrením uviedol, že akiaľ pre nariadenie predbežného opatrenia z tohto dôvodu nemusí byť nárok preukázaný ale postačuje jeho osvedčenie, pri rozhodovaní vo veci samej už existencia fyzického alebo psychického násilia musí byť jednoznačne preukázaná. Súd o trovách konania rozhodol podľa § 142, ods. 1 O.s.p. pričom úspešnému odporcovi, ktorému trovy konania nevznikli, ich náhradu nepriznal.

Rozsudok súdu prvého stupňa v zákonom stanovenej lehote odvolaním napadla navrhovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu a žiadala odvolací súd o jeho zmenu, a to tak, že jej návrhu bude vyhovieť a odporca bude z užívania bytu, ktorého sú bezpodielovými spoluvlastníkmi vylúčený. Napadnuté rozhodnutie podľa nej vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, čím uplatnila dôvod odvolania uvedený v ust. § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p., tiež namietala, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, čím uplatnila dôvod odvolania uvedený v ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. a v konečnom dôsledku tiež, že súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, čím uplatnila dôvod odvolania, uvedený v ust. § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p.. Uviedla, že návrh na vylúčenie odporcu z užívania ich spoločného bytu podala v záujme ochrany svojho života a zdravia z dôvodov v návrhu uvedených, v súlade s ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré umožňuje obmedziť, alebo úplne vylúčiť užívacie právo jedného z manželov k domu alebo bytu, ktorý je predmetom BSM, pričom účelom tejto právnej úpravy je obmedzenie násilného správania manželov pri nezhodách o právach a povinnostiach vyplývajúcich z ich BSM. Ide síce o výnimočné riešenie a zásah do jeho vlastníckeho práva, avšak zákon musí chrániť slabšiu stranu, keď sa takýmto konaním zasahuje do jej práva na pokojný a zdravý život. Poukázala na zákonné predpoklady použitia občianskoprávnej sankcie vyplývajúce z tohto zák. ust., spočívajúce v existencii bezpodielového spoluvlastníctva nehnuteľnosti, spolužitia v dome alebo byte, existenciu fyzického alebo psychického násilia, eventuálne jeho hrozby a nezniesiteľnosť ďalšieho spolužitia. V súvislosti s uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 15.10.2012, č. k. 5Mcd0 10/2012, na ktoré súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia odkazoval, obsahlym spôsobom sa venovala variantám definície násilia (ktoré sa vo všeobecnosti chápe ako úmyselné použitie fyzickej sily alebo moci, buď len pravdepodobne hrozené, alebo skutočné, proti osobe alebo určitej skupine, alebo spoločenstvu, ktorá má za následok vysokú pravdepodobnosť poranenia, smrti, psychickú škodu, maldevelopment a podobne), poukazovala na spoločné črty definície násilia, ktorými sú ubližovanie, prejav nadvlády, vyhrážanie sa, zneužívanie moci, fyzického a sexuálneho nátlaku, pričom násilie nie je konfliktom, pretože v tomto sa stretnú rovnocenné strany, násilím však je, keď jedna strana zneužije prevahu moci s následkom, že obeť robí niečo, čo robiť nechce, alebo sa jej bráni robiť niečo, čo robiť chce, prípadne sa v nej vyvoláva strach, pričom jeho základným charakteristickým znakom je úmysel. V odvolaní tiež poukazuje na Deklaráciu odstránenia násilia páchaného na ženách, schválenú valným zhromaždením OSN v roku 1993 a v súvislosti konkrétne s domácim násilím na skutočnosť, že je mimoriadne dôležité minimalizovať kontakt násilníka s obeťou, pretože najvhodnejší priestor pre jeho konanie je práve domáce prostredie obeť, z ktorého dôvodu bolo aj v konaní nariadené predbežné opatrenie v zmysle § 76 ods. 1 písm. g) O.s.p., prostredníctvom ktorého jej bola poskytnutá dočasná ochrana. Poukázala na to, že súd prvého stupňa v danom prípade skúmal neprímeranosť zásahu na strane odporcu do jeho práv spoluvlastníka, ale opomenul, že právo navrhovateľky na ochranu života a zdravia, ktoré je odporcom ohrozované, má absolútnu povahu a je teda silnejšie, ako vlastnícke právo násilníka. Jeho vylúčením z užívania bytu sa pritom obmedzí iba jedna zložka jeho vlastníckeho práva, a to ius utendi, pričom ostatné časti mu zostávajú zachované, naopak navrhovateľke sa tým zabezpečí ochrana jej života a zdravia, teda právo na telesnú integritu, ktorá má nepochybne prednosť pred právom vlastníka vec užívať. Záver súdu prvého stupňa, že navrhovateľka neosvedčila spolužitie oboch manželov v byte, považuje za absurdný, pretože s odporcom v byte žila až do nariadenia predbežného opatrenia súdom, t. j. do dňa 18.02.2013, kedy práve poslednýkrát aj odporca navrhovateľku v byte fyzicky napadol, kedy musela zasahovať záchranná služba za asistencie polície. Odporca proti svojej vôli bol hliadkou polície vyvedený zo spoločného bytu. Napriek nariadenému predbežnému opatreniu

sa domáhal vstupu do tohto bytu v decembri 2013, čo mu bolo znemožnené výmenou zámku na vstupných dverách, keďže na strane navrhovateľky nebola povinnosť odporcu do ich spoločného bytu v dôsledku PO vpustiť. Skutočnosť, že odporca sa v byte v súčasnej dobe nezdržiava, je len stav dočasný, založený nariadeným predbežným opatrením. Rovnako za nesprávny považovala názor prvostupňového súdu v tom smere, že konanie odporcu v dôsledku jeho pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, postráda úmysel. Súd prvého stupňa sám uvádzal, že mal preukázané dopúšťanie sa násilia odporcom voči navrhovateľke do 18.02.2013. Je pravdou, že odporca bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu, to však neznamená, a súd prvého stupňa podľa jej názoru sa to snažil bagatelizovať, že takýto človek nemá úmysel a nemôže ovládať svoje konanie, znamenalo by to totiž, že ju môže bez právnych následkov napádať a týrať. Keďže takéto konanie v minulosti zo strany odporcu bolo preukázané, nie je vylúčená existencia jeho hrozby voči nej do budúcnosti. Bolo zistené, a to znaleckým dokazovaním, že odporca trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodného charakteru a táto sa okrem iného prejavuje afektami zlosti, verbálnej i brachiálnej agresivity, konanie odporcu je impulzívne, bez primeranej vôľovej kontroly, výrazne pod vplyvom porúch myslenia a vnímania, správanie v rodine a spoločnosti je výrazne rušivé, s agresívnymi prejavmi, kverulačnými tendenciami a tendenciou izolovať sa, pričom upadá jeho schopnosť sa o seba postarať. Skutočnosť, že odporca je za takéto svoje konanie z trestnoprávneho hľadiska pre svoju duševnú poruchu nepostihnuteľný, nič nemení na tom, že takáto reálna hrozba násilia voči navrhovateľke tu z jeho strany je. To, že svoje konanie neovláda, ho samo osebe nediskvalifikuje z možnosti konať násilne. To, že odporca konal násilne pod vplyvom jeho choroby, nie je a nemôže byť dôvodom na to, aby sa takémuto násiliu nemohlo účinne brániť, alebo aby takéto násilie zostalo nepovšimnuté. Zákon netoleruje násilie, keď sa ho dopúšťa osoba v duševnej poruche a ani výkladom ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka nie je možné dospieť k opaku. Považuje za absurdné, že súd odmietol poskytnúť ochranu jej základnému právu na život a zdravie len preto, že násilník v dôsledku svojej choroby nevie dostatočne kontrolovať svoje správanie. Považovala za necitlivé, keď súd prvého stupňa zneužil jej snahu a ochotu pomôcť odporcovi v jeho zložitej životnej situácii, v ktorej sa ocitol v dôsledku choroby, keď poukazoval na to, že navrhovateľka sa nechce za tejto situácie, napriek svojim tvrdeniam s odporcom rozviesť. Je pravdou, že v rozvodovom konaní, ktoré prebiehalo z podnetu odporcu sa vyjadřila, že návrh nepodala, pretože považuje za bezcitné opustiť človeka v čase jeho vážnej choroby, pretože manželia majú byť spolu v dobrom aj v zlom. Ona odporcovi v jeho chorobe obetavo pomáhala, avšak táto choroba je v takom štádiu, že prítomnosť odporcu v ich spoločnom byte je pre ňu život ohrozujúcou a ich spolužitie sa stalo neznesiteľným. Mala snahu odporcovi pomôcť prostredníctvom liečby jeho choroby, avšak situácia za prispenia odporcu, ktorý nerešpektoval nariadenú liečbu, dospela do štádia, kedy táto choroba vyžaduje sústavný dohľad zdravotníckeho personálu. Navrhovateľka aktuálne nie je schopná fyzicky zabezpečiť starostlivosť o odporcu, avšak ak by sa stalo, že odporca by liečbu dodržiaval a užíval predpísané lieky, čím by sa jeho stav stabilizoval do tej miery, že by vedel potlačiť agresivitu, spolužitie s ním by bolo z jej strany možné. Návrh na rozvod manželstva podaný odporcom bol dňa 15.05.2014 Okresným súdom Trenčín zamietnutý. Odporca sa aktuálne nachádza v Domove sociálnych služieb v obci W., pričom aj v tomto zariadení sa správal násilne a musel byť preliečený na psychiatrickom oddelení Fakultnej nemocnice v C.. Pobyť odporcu v tomto zariadení je možný len vďaka dobrej vôli navrhovateľky, ktorá mu zo svojho nízkeho starobného dôchodku, ktorý je podstatne nižší ako odporcov, spolu so synmi odporcu z prvého manželstva každý mesiac dopláca na jeho pobyt v tomto zariadení. Ide o pobyt dočasný, čaká sa, kedy sa uvoľní miesto v špecializovanom zariadení na V., je však ťažké predpokladať, kedy sa tak stane, pričom súčasný pobyt odporcu v DSS W. bude možný len dovtedy, pokiaľ navrhovateľka spolu so synmi odporcu, budú finančne situáciu zvládať. Poukázala tiež na to, že doposiaľ sa o potreby odporcu v predmetnom zariadení stará, komunikuje s riaditeľom zariadenia, pravidelne tam chodí, zaujíma sa o jeho zdravotný stav, pričom riaditeľ jej výslovne neodporučil žiadne stretnutie s odporcom, nakoľko tento má voči nej stále výrazne agresívne prejavy. Ona sa mu snaží byť dobrou manželkou, aj keď v dôsledku odporcovej choroby nie je možné ich spolužitie, pretože by bol ohrozený jej život. Záver prvostupňového súdu, ktorý uprednostnil podľa jej názoru zložku vlastníckeho práva pred právom na ochranu života a zdravia, považuje za nesprávny, poukazuje na to, že súdy v obdobných veciach rozhodujú inak. Ako príklad uviedla rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica, č. k. 5C/105/2010 - 82 zo dňa 21.02.2011, potvrdený aj odvolacím súdom, v ktorom prípade rovnako odporca trpel duševnou poruchou, pre ktorú bol uznaný plne invalidným, čo však nebránilo odvolaciemu ani prvostupňovému súdu, aby ho úplne vylúčili z užívania spoločného bytu. Napadnuté rozhodnutie v tomto konaní porušuje všetky znaky právnej istoty, ktorá je atribútom právneho štátu, je jasným príkladom nepredvídateľnosti rozhodnutia všeobecných súdov, kedy súd rozhoduje nie podľa zákona, ale nad rámec zákona, podľa svojej vôle, rozhodnutie sa zákonu vymyká a je svojvoľné. Poukázala tiež na

základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, zahŕňajúce v sebe právo na ochranu pred svojvoľným rozhodnutím súdu, ktorého reálne uplatnenie predpokladá jej poskytnutie v zákonom predpokladanej kvalite, pri výklade a používaní príslušných zákonných ustanovení v súlade so zásadou spravodlivého súdneho konania, v prospech realizácie ústavou garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 96/07). Ústavne konformný výklad právnych noriem je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich z ústavy, medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je SR viazaná. Výklad a aplikácia zákonných predpisov musí byť v súlade s účelom ich základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Poukázala na podstatu a zmysel ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorou je ochrana života a zdravia blízkej osoby pred násilným správaním, ktorú ochranu nemožno limitovať konaním vykazujúcim výlučne znaky trestného činu, takýto výklad je neprípustný, reštriktívny a popiera účel tohto ustanovenia, ktorým je práve zabránenie násiliu. Súd preto nemôže zamietnuť návrh na vylúčenie z užívania bytu len preto, že sa domnieva, že páchatel násilia nekoná úmyselne, prípadne, že svoje konanie nie je schopný ovládať. V danom prípade bolo evidentné, že k násiliu dochádza, toto malo za následok poškodenie zdravia obeť a je známa osoba násilníka. Zabrániť násiliu je v danom prípade možné buď tým, že obeť opustí spoločnú domácnosť, a v byte zostane násilník sám, alebo opustí spoločnú domácnosť násilník a v byte zostane obeť. Pre posúdenie týchto dvoch možností zabránenia násiliu je úmysel násilníka nerozhodný. Nie je správne, spravodlivé ani zákonné, aby obeť násilia bola nútená vystať sa z dôvodu ochrany zdravia zo spoločnej domácnosti, naopak, tejto obeť má súd poskytnúť ochranu aj za cenu vylúčenia násilníka z užívania bytu. Zároveň navrhovateľka poukázala na to, že agresivita odporcu je daná najmä tým, že nedodržuje predpísanú liečbu. V konečnom dôsledku uviedla, že ak by bol prijatý záver prvého stupňa o neúmyselnom či nekontrolovateľnom násilí, potom aj osoba, ktorá sa privedie do stavu silnej opilosti, by nemohla byť vylúčená z užívania bytu, hoci by sa násilia preukázateľne dopúšťala, čo evidentne zákonodarca nezamýšľal.

Opatrovník odporcu vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu uviedol, že sa v celom rozsahu pridržiava svojich písomných a ústnych stanovísk, prezentovaných v priebehu prvostupňového konania. Poukázal predovšetkým na skutočnosť, že odporca je v súčasnosti dlhodobo umiestnený v zariadení sociálnych služieb a riadne podstupuje liečbu, preto podľa jeho názoru tu nehrozí agresívne a násilné správanie z jeho strany, a to ani hrozba takéhoto konania, preto žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

Krajský súd v Trenčíne preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a za použitia § 212 ods. 1 O.s.p. dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné za použitia § 219 ods. 1 O.s.p., ako vecne správne potvrdiť.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno v zmysle ust. § 205 ods. 2 O.s.p. odôvodniť len okolnosťami uvedenými pod písmenami a) - f) citovaného zákonného ustanovenia. Navrhovateľka vo svojom odvolaní uplatňovala vychádzajúc z jeho obsahu, dôvody na odvolanie uvedené v ust. § 205 ods. 2 písm. b/ (existencia inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), v ust. § 205 ods. 2 písm. d) (súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam), a f) O.s.p. (rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci).

Dôvodom na odvolanie podľa ust. § 205 ods. 2 písm b/ O.s.p. je existencia inej vady konania, majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady konania sú vymedzené veľmi všeobecne, preto dôvodom odvolania môže byť akákoľvek vada konania, ktorej následkom je možnosť nesprávneho rozhodnutia vo veci. Navrhovateľka v podanom odvolaní síce všeobecne uviedla, že tento dôvod odvolania uplatňuje, nekonkretizovala však, akou vadou je podľa nej konanie postihnuté, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. O konaní

možno povedať, že je postihnuté vadou, ak bolo porušené ktorékoľvek z ustanovení zákona upravujúcich vedenie konania od jeho začiatku, až do jeho skončenia. Spravidla je takouto vadou napr. porušenie poučovacej povinnosti súdu spočívajúcej v prekročení § 5 ods. 1 O.s.p., tiež prihliadnutie na skutočnosti a dôkazy, ktoré účastník predložil alebo označil až po vyhlásení uznesenia, ktorým bolo dokazovanie skončené a pod.. Napriek tomu, že navrhovateľka v odvolaní žiadnu konkrétnu vadu neuviedla, súd ex offo, teda z úradnej povinnosti skúmal, či napadnuté rozhodnutie a jemu predchádzajúce konanie takouto vadou trpí, keďže v prípade jej zistenia (t.j. vady ktorá mala, nestačí že len mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci) má povinnosť na túto prihliadať (§ 212 ods. 3 O.s.p.), výsledkom ktorého prieskumu bol záver o nedôvodnosti uplatnenia uvedeného odvolacieho dôvodu, keďže existencia žiadnej vady konania spôsobilej mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, zistená odvolacím súdom nebola.

Podstata ďalšieho odporcom uplatneného odvolacieho dôvodu vyplývajúceho z ust. § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p. (súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam) spočíva v nesprávnom postupe súdu prvého stupňa pri hodnotení výsledkov dokazovania dôsledkom čoho je, že súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli, alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané, alebo vyplynuli z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkov logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov.

Za dôvod na podanie odvolania podľa § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. sa podľa súdnej praxe považuje nesprávne právne posúdenie veci, ktorým je mylná aplikácia a výklad právnej normy na zistený skutkový stav alebo použitie právnej normy, ktorú na skutkový stav vôbec nemožno použiť.

Podrobným preskúmaním veci, odvolací súd dospel k záveru o neopodstatnenosti navrhovateľkou podaného odvolania aj z hľadiska vyššie uvedených, ňou uplatnených odvolacích dôvodov.

Súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu potrebnom pre úplné zistenie skutkového stavu a vychádzajúc zo správnych skutkových zistení vec aj následne správne právne posúdil. Rozsudok súdu prvého stupňa je odôvodnený v súlade s kritériami, uvedenými v ust. § 157 ods. 2 O.s.p., je správny, úplný a preto podľa § 219 ods. 2 O.s.p. sa odvolací súd s jeho odôvodnením stotožňuje.

Zároveň však považuje za potrebné k dôvodom odvolania navrhovateľky uviesť nasledovné:

V ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka je upravený osobitný dôvod pre obmedzenie užívacieho práva druhého manžela k domu alebo bytu, ktorý tvorí predmet BSM. Týmto zákonom aprobovaným dôvodom je:

- a) existencia fyzického alebo psychického násillia, alebo samotná hrozba takéhoto násillia,
- b) neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia manželov v spoločnom dome alebo byte.

Účelom uvedenej právnej úpravy, je prispieť k obmedzovaniu násillného správania manželov pri riešení nezhôd o právach a povinnostiach vyplývajúcich z BSM, a je občianskoprávnou sankciou v prípadoch, keď toto ustanovenie nebude mať dostatočne výchovný účinok na páchatel'ov násillia. O takomto zásahu je možné rozhodnúť vtedy, ak ide o sústavné násillné konanie v podobe fyzického, alebo psychického týrania, alebo hrubého ponižovania druhého manžela, existencia ktorého konania, musí byť preukázaná. Na rovnakú úroveň tu zákon stavia fyzické a psychické násillie, ktoré nemusí vykazovať znaky trestného činu, postačuje, ak ide o priestupok proti občianskemu spolužitiu. Podmienkou obmedzenia užívacieho práva, je tiež neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia, pričom medzi násillím a neznesiteľnosťou, musí byť daná príčinná súvislosť. Uplatnenie tejto sankcie je právnym prostriedkom ochrany toho manžela, proti ktorému takéto násillie smeruje. Na základe úplného vylúčenia z užívania spoločného domu alebo bytu, manžel musí dom alebo byt opustiť, zostáva však naďalej jeho bezpodielovým spoluvlastníkom. Súd

však o úplnom vylúčení z užívacieho práva (a to nielen v podobe nariadenia predbežného opatrenia, ale tiež pri rozhodovaní vo veci samej), nemôže rozhodnúť bez časového obmedzenia; v opačnom prípade by tak išlo o neprípustný zásah do vlastníckeho práva (čl. 20 ods. 1 a čl. 20 ods. 4 Ústavy SR).

Ako teda vyplýva z vyššie uvedeného, jednou zo základných podmienok, splnenie ktorej zákon pre uplatnenie sankcie upravenej v ust. § 146, ods. 2 OZ vyžaduje, za ktorých možno rozhodnúť o úplnom vylúčení jedného z manželov z užívania spoločného bytu patriaceho do BSM, je existencia fyzického alebo psychického násillia, alebo už samotná hrozba takéhoto násillia smerujúca proti druhému z manželov. Správne uvádza vo svojom odvolaní navrhovateľka, že bez ohľadu na rôzne definície násillia, ktoré pojmovo ako také nie je v žiadnom všeobecne záväznom právnom predpise formulované, jeho základným charakteristickým znakom je úmysel. Násillie je teda následkom istého druhu ľudského konania, ktoré je zámerné a práve táto skutočnosť je v preskúmvanej veci ťažiskovým momentom, z ktorého je potrebné pri posudzovaní splnenia zákonných predpokladov pre využitie dotknutej sankcie a v súvislosti s tým aj vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa vychádzať. Základným predpokladom totiž preto, aby bolo možné konanie fyzickej osoby kvalifikovať ako násillné a tým zakladajúce či už trestnoprávnu, alebo občianskoprávnu zodpovednosť s následkom jeho sankcionovania je to, že fyzická osoba, ktorá sa takéhoto konania dopustila, musela byť duševne spôsobilá sa takéhoto úmyselného násillného konania dopustiť, čo znamená, že musela chápať význam svojho konania, jeho nebezpečnosť a následky, teda musela disponovať rozpoznávacou a ovládacou schopnosťou vo vzťahu k takémuto konaniu.

Zo záverov znaleckého posudku jednoznačne vyplýva (vypracovaného znalcom MUDr. R. K. dňa 02.09.2013), že odporca v dôsledku duševnej poruchy, ktorá nie je prechodného charakteru, prejavujúcou sa o.i. tiež afektami zlosti, verbálnej i brachiálnej agresivity, zabiehavým nesúvislým myslením s paranoidnými bludmi, nevedomovaním si konania i ochorenia, koná impulzívne bez primeranej vôľovej kontroly, výrazne pod vplyvom porúch myslenia a vnímania, čo ho v konečnom dôsledku robí tiež nespôsobilým k právnym úkonom.

Pokiaľ teda konanie naplňajúce pojmové znaky úmyslu, je podmienené existenciou rozpoznávacej i vôľovej zložky, ktorá však v prípade fyzickej osoby, ktorá trpí duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nie je spôsobilá následky svojho konania posúdiť absentuje, (o ktorý prípad ide tiež v preskúmvanej veci o čom svedčia závery znaleckého posudku) nemožno posúdiť konanie odporcu ako úmysel dopustiť sa násillia na navrhovateľke, čo však nie je zodpovednostne a dôsledkovo zrovnateľné s konaním osoby dopúšťajúcej sa protiprávneho konania pod vplyvom požitia alkoholu, alebo omamného prostriedku (na čo navrhovateľka v odvolaní poukazovala), pretože v takom prípade, sa osoba uvádza do takéhoto stavu sama z nedbanlivosti, čo ju v zásade nezabavuje trestnoprávnej, ani občianskoprávnej zodpovednosti.

Nepravdivé je tiež tvrdenie navrhovateľky v odvolaní, že súdy v skutkovo totožných veciach rozhodujú inak, pričom poukazuje na rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 5C/105/2010, v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne 4Co/236/2013 zo dňa 29.03.2012, dôvodiac že aj v uvedenej veci odporca trpel duševnou chorobou, pre ktorú bol uznaný plne invalidným, čo však nebránilo prvostupňovému ani odvolaciemu súdu, aby ho úplne vylúčili z užívania spoločného bytu manželov. Po oboznámení sa s obsahom citovaných rozhodnutí, možno jednoznačne konštatovať, že jeho závery vzhľadom na rozdielne skutkové okolnosti, na danú vec nedopadajú. Je totiž potrebné dôsledne rozlíšiť zásadný rozdiel z hľadiska zodpovednosti a možnej aplikácie sankcií v súvislosti s protiprávnym konaním medzi osobou plne pozbavenou spôsobilosti na právne úkony, s následkom nemožnosti ju z hľadiska trestnoprávnej či občianskoprávnej zodpovednosti sankcionovať pre absenciu vôľovej zložky, teda úmyslu konajúcej osoby sa takéhoto konania dopustiť s uvedomovaním si následkov, ktoré môže vyvolať, s konaním osoby trpiacej síce duševným ochorením, avšak nenarúšajúcim vôľovú a rozpoznávaciu zložku jej konania, čo síce môže viesť k priznaniu invalidného dôchodku, (ako tomu bolo v konaní na ktoré poukazuje v odvolaní navrhovateľka), ktorý ID však je len percentuálnym vyjadrením miery poklesu schopnosti takejto osoby pracovať v porovnaní so zdravou osobou, samotné jeho priznanie však nemá žiaden dopad na spôsobilosť takejto osoby k právnym úkonom. V prvom prípade v

konaní takejto osoby (ktorého sa tiež dopustil vo vzťahu k navrhovateľke v minulosti odporca) absentuje schopnosť rozpoznať následky, ktoré ním môže vyvolať, na rozdiel od druhého prípadu konania osoby, ktorá síce duševnou poruchou trpí, ale táto nemá za následok zánik jej rozpoznávacích schopností, ale len pokles schopnosti pracovať, premietnutý do priznania či už čiastočného, alebo plného invalidného dôchodku (kedy rozpoznávacía schopnosť zostáva zachovaná).

Odvolačí súd ani v najmenšom nespochybňuje tvrdenie odporkyne, že jej právo na ochranu života a zdravia má absolútnu povahu a je silnejšie, ako právo vlastníka nehnuteľnosti, teda má nepochybne prednosť pred právom vlastníka vec užívať. Je potrebné si však uvedomiť, že v danom prípade nejde o jedinú kolíziu práv, pretože v medziach ústavného významu práv človeka, sa zbavením/ obmedzením spôsobilosti k právnym úkonom ex constitutione primárne sleduje záujem samotného (dotknutého) človeka a až následne záujem verejný, či tretích osôb. Zbavenie človeka spôsobilosti na právne úkony (jeho právna smrť) je prostriedkom ultima ratio, t. j. možno k nemu pristúpiť až vtedy, ak sa všetky - menej represívne prostriedky (napr. trestného práva, správneho práva či „iba“ ich obmedzenia) - nedajú použiť, resp. sa stanú neúčinné a keďže nepochybne ide o vážny zásah do ich osobnej slobody, do ich rozhodovacích schopností a možností byť reálnou súčasťou svojho života, je mu zákonom priznaná zvýšená súdna ochrana, nepochybne zahŕňajúca aj nemožnosť sankcionovania takejto osoby pre konanie, ktoré pre duševnú poruchu ktorou trpí, nebol z hľadiska jeho následkov spôsobilý posúdiť.

Správny je záver súdu prvého stupňa tiež v tom, že okrem absencie úmyselného konania odporcu za situácie, keď účastníci konania v spoločnej domácnosti navyše ani nežijú (odporca je umiestnený v ústave sociálnej starostlivosti), stráca využitie tejto sankcie akékoľvek opodstatnenie. Jej uplatnenie požadované v konaní navrhovateľkou, má totiž vždy len dočasný charakter (a to aj v prípade vydania meritórneho rozhodnutia), pretože vylúčiť osobu z užívania jeho vlastného majetku trvalo nie je možné, išlo by o neprípustný zásah do vlastníckeho práva (čl. 20 ods. 1 a čl. 20 ods. 4 Ústavy SR). Zmysel tohto inštitútu totiž spočíva v tom, že prostredníctvom neho sa eliminuje, avšak vždy len dočasne, či už existencia násilného konania, alebo jeho hrozba, v rámci ktorého súdom vymedzeného obdobia sa predpokladá usporiadanie vzťahov medzi manželmi do takej miery, že budú schopní spolu žiť, prípadne budú uplatnené iné prostriedky právnej ochrany. Mylné sa navrhovateľka domnieva, že k využitiu tohto inštitútu možno pristúpiť aj napriek neexistencii reálneho spolužitia oboch manželov v byte (ako druhej zákonnej podmienky pre uplatnenie tejto sankcie), pretože by to bolo v rozpore s jeho účelom a zmyslom o to viac v prípade, keď si táto sankcia nemôže účinne plniť svoje poslanie spočívajúce vo výchovnom dopade na odporcu, keďže tento v dôsledku svojho ochorenia si jej zmysel ani neuvedomuje. V danej veci absencia spolužitia účastníkov primárne neplynie z nariadeného predbežného opatrenia, ako uvádza navrhovateľka, ale je dôsledkom zhoršujúceho sa zdravotného stavu odporcu vo vzťahu k jeho mentálnemu ochoreniu, vyžadujúceho si prakticky neustálu liečbu, dohľad a starostlivosť, poskytovanú mu v súčinnosti s ustanoveným opatrovníkom v ústave sociálnej starostlivosti, pričom nejde o umiestnenie dočasného charakteru, na ktorom opatrovník odporcu nehodlá nič meniť, nie je teda aktuálne reálna možnosť obnovenia spolužitia medzi účastníkmi konania v ich spoločnom byte, či akákoľvek hrozba konania zo strany odporcu voči navrhovateľke, jeho vonkajšími prejavmi ňou vnímaná ako násilného, čím sa v podstate neguje opodstatnenosť využitia požadovanej ochrany z hľadiska jej účelu a zmyslu. Za daného stavu nie je možné, aby odporca sám o vlastnej vôle ústav sociálnej starostlivosti opustil, pričom hypotetické úvahy o možnosti prípadného zlepšenia jeho zdravotného stavu a s tým súvisiacu možnosť jeho prepustenia z takéhoto sociálneho zariadenia aktuálne nemá reálny základ, nehovoriac o tom, že nemožno vylúčiť pozitívny dopad liečby na odporcu s eliminovaním vonkajších prejavov ochorenia ktorým trpí, ktoré konanie odporcu navrhovateľka vnímala vo vzťahu k nej negatívne.

Pokiaľ za tohto existujúceho skutkového a právneho stavu, súd prvého stupňa návrh navrhovateľky ako nedôvodný zamietol, pre nesplnenie zákonných predpokladov umožňujúcich odporcu sankcionovať z hľadiska ust. § 146, ods. 2 O.s.p., toto rozhodnutie prvostupňového súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, svojvoľnosti ani vybočenia z medzí zákona, teda ním ani nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva navrhovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pričom je potrebné si uvedomiť, že povinnosťou súdu je postupovať a rozhodovať tak, aby ochrana týchto práv bola rovnakou mierou zabezpečená vo vzťahu ku všetkým

účastníkom konania (teda aj vo vzťahu k odporcovi o to viac, že ide o osobu nespôsobilú k právnym úkonom, teda požívajúcu zvýšenú právnu ochranu).

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne za použitia § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania súd rozhodol za použitia § 224 ods. 1 v spojitosti s § 142 ods. 1, § 151 ods. 1 O.s.p. tak, že odporcovi, ktorý mal v odvolacom konaní úspech, náhradu trov konania nepriznal, pretože tento si ich náhradu neuplatnil a z obsahu spisu mu ani žiadne trovy odvolacieho konania nevyplývajú.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu Trenčín pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné .